

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра економіки та соціальних дисциплін

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор,
полковник внутрішньої служби,
к.ю.н., доцент

Олійник О.І.

«___»_____ 2020 р.

СИЛАБУС

навчального курсу «Мікроекономіка»

спеціальність 051 «Економіка»

форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

професор кафедри,
доктор економічних наук, професор

Кравчук А.В._____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри економіки та
соціальних дисциплін

Протокол № __ від «__»_____ 2020 р.

Кредити та кількість
годин:

4 кредити ECTS; години: 30 годин лекцій, 30 годин
семінарських занять, 16 практичних та 74 годин
самостійна робота.

Чернігів – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра економіки та соціальних дисциплін

**СИЛАБУС
навчального курсу «Мікроекономіка»
спеціальність 051 «Економіка»
форма навчання: денна**

Кредити та кількість годин: 4 кредити ECTS; години: 30 годин лекцій, 30 годин семінарських занять, 16 практичних та 74 годин самостійна робота .

Чернігів – 2020

Анотація курсу

Сучасна ринкова економіка вимагає від фахівця не тільки широких знань у сфері економічної теорії, але й поглибленого вивчення й засвоєння окремих спеціальних розділів цієї науки. Курс «Мікроекономіки» розкриває теорії поведінки основних контрагентів мікросистеми: споживача та виробника («Теорія поведінки споживача» і «Теорія поведінки виробника»). Теорія споживацького вибору, модель досягнення рівноваги споживачем, механізм формування ринкового попиту і його еластичність. При аналізі теорії виробництва особлива увага приділяється формуванню затрат і залежності динаміки продукту від динаміки затрат факторів виробництва. Проаналізовано також закономірності формування витрат виробництва в короткотерміновому та довготерміновому періодах.

Мета курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є оволодіння методами прийняття оптимальних господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання є невід'ємним елементом підготовки висококваліфікованих спеціалістів у різних галузях національного господарства України. По завершенню вивчення дисципліни «Мікроекономіка» студенти зможуть: - знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікрота макроекономіки; - розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем; - пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки; - вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин; - вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки; - вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; - застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади); - демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці; - ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники..

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Предмет і метод мікроекономіки	6	2			4
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	14	4	4	2	4
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	8				8
4.	Аналіз поведінки споживача	14	4	4	2	4
5.	Попит, пропозиція, їх взаємовідносини	14	4	4	2	4
6.	Мікроекономічна модель підприємства	6				4
7.	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	16	4	4	4	4
8.	Витрати виробництва	18	4	6	2	6
9.	Ринок досконалої конкуренції	4				4
10.	Монопольний ринок	8				8
11.	Олігополія та монополістична конкуренція	8				8
12.	Ринок факторів виробництва	18	4	4	2	8
13.	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	18	4	4	2	8
Всього годин за курсом		150	30	30	16	74

Завдання до семінарів та практичних занять
Плани семінарських занять
Тема Теорія граничної корисності і поведінки споживача – 4 години
Питання семінарського заняття:

1. Використовуючи додаткові джерела, поясніть, які суміжні терміни намагалися використовувати різні економісти, щоб уникнути оцінного характеру терміна «корисність».
 2. Яка поведінка може вважатися економістами більш раціональною: поведінка заядлого курця, чи ненажери, чи поведінка людини, яка все своє життя піклується про власне здоров'я? Чи можна застосовувати термін «корисність», коли йдеться про задоволення звичок, що шкодять здоров'ю?
 3. У яких випадках поведінку споживачів слід вважати раціональною? Чому раціональна поведінка не завжди властива реальним споживачам? Чи можна розглядати ефекти «юрби», «сноба», «Веблена» як нерациональну поведінку?
 4. Закон спадної граничної корисності стверджує, що гранична корисність від споживання кожної наступної одиниці блага є меншою порівняно з попередньою одиницею. Чи завжди це твердження виконується? Наведіть декілька прикладів благ для кожного випадку:
 - а) гранична корисність спочатку зростає, а потім спадає;
 - б) гранична корисність є порівняно постійною величиною.
 5. Скільки можливих форм кривих байдужості існує? Відобразіть графічно всі відомі вам форми та охарактеризуйте блага, які відповідають даним лініям.
 6. Що показує гранична норма заміни товарів? Від чого залежить її значення і які фактори впливають на її динаміку?
 7. Наведіть докази того, що використання кардиналістської і ординалістської теорії при визначенні оптимального набору благ для споживача приведе до однакових результатів.
- Література:*

Тема Аналіз поведінки споживача-4 години
Питання семінарського заняття:

1. Поясніть, як за допомогою кривої «ціна-споживання» можна побудувати криву попиту?
 2. Деякі дослідники вважають недоцільним використання такого поняття як «товари Гіффена». Чи погоджуєтеся ви з цією точкою зору? Наведіть приклади благ, які розглядаються як товари Гіффена в наш час.
 3. Розгляньте дві можливі ситуації отримання доходів:
 - 1) ви студент і отримуєте стипендію 500 грн;
 - 2) ви досвідчений спеціаліст і отримуєте зарплату 10 000 грн.Наведіть кілька прикладів благ: споживання вами яких не зміниться; споживання яких скоротиться; споживання яких підвищиться. Поясніть, чому різні блага в різний спосіб реагують на зміну доходу.
 4. Дайте обґрунтовану відповідь на запитання, чи однаковою мірою зростає споживання матеріальних та духовних благ при збільшенні доходу? Наведіть приклади з власного досвіду, які підтверджують вашу думку.
 5. Побудуйте графік, на якому відображено ефекти доходу та заміщення за Хіксом для товару Гіффена за умови підвищення ціни на нього. 6. Побудуйте графік, на якому відображено ефекти доходу та заміщення за Слуцьким для товару нижчої категорії за умови зниження ціни на нього.
- Література:*

Тема Попит, пропозиція, їх взаємовідносини-4 години
Питання семінарського заняття:

1. Чи існують, крім товарів Гіффена, інші ситуації, в яких порушується дія закону попиту. Як часто вони виникають у реальному житті?
2. Наведіть приклади практичного використання концепції еластичності. У якому попиті на товар зацікавлений виробник – еластичному чи нееластичному?
3. Як залежить еластичність попиту і пропозиції від часу? Спробуйте графічно відобразити цю залежність.
4. При аналізі пропозиції розглядаються три часових періоди: миттєвий, короткостроковий, довгостроковий. Назвіть критерії, які використовуються для визначення цих періодів? У деяких працях виділено четвертий період – «віковий», або дуже тривалий. Які характеристики притаманні цьому періоду? Що змінюється протягом дуже тривалого періоду?
5. Назвіть кілька реальних виробництв, для яких фактор часу не впливає суттєво на еластичність пропозиції, та, навпаки, для яких фактор часу є вагомою детермінантою еластичності.
6. Чи можна уявити ситуацію, коли лінія пропозиції має спадний характер? Якщо так, то поясніть, за яких умов і для яких галузей виробництва це можливо?
7. Наведіть кілька прикладів товарів, рівновага на конкурентних ринках яких не буде досягнута. Проілюструйте це на графіках попиту і пропозиції.

8. Назвіть групи товарів, на яких держава може встановлювати фіксовані ціни. Наведіть також кілька прикладів товарів, для яких держава встановлює максимально та мінімально можливі ціни. Які негативні наслідки можуть мати такі заходи?

9. Зобразіть графічно встановлення ринкової рівноваги в разі, якщо держава вводить фіксований податок на одиницю продукції, та в разі, якщо вона встановлює податок, що дорівнює відсотку від ціни одиниці продукції? У чому полягатиме відмінність між цими графіками?

Література:

Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника-4години

Питання семінарського заняття:

1. Охарактеризуйте найважливіші чинники сучасного виробництва. Як змінювалась їх роль під час історичного розвитку суспільства? Наведіть приклади виробництва, для яких найважливішим фактором є праця, капітал, земля, підприємницькі здібності, інформація.

2. Дайте визначення виробничої функції. Які види виробничих функцій вам відомі?

3. Як за допомогою мікроекономічного аналізу можна визначити технологічну та економічну ефективність виробництва? У чому полягає відмінність у цих двох видах ефективності?

4. Поясніть, що таке мінімально ефективний розмір підприємства, та орієнтовно вкажіть його для кількох обраних вами галузей. На реальних прикладах вкажіть способи усунення негативного ефекту масштабу для підприємства, яке має намір зростати й надалі.

5. Дайте обґрунтовану відповідь на запитання, чи можна побудувати криву пропозиції з кривої шляху розвитку фірми?

6. Користуючись матеріалом лекцій та іншими джерелами, наведіть усі відомі вам суттєві відмінності між теорією поведінки споживача та теорією виробництва. Які поняття, що відіграють важливу роль в одній теорії, не мають симетричних понять в іншій?

7. Виробнича функція Кобба–Дугласа задається формулою $f(K,L) = AK^\alpha L^\beta$. Відомо, що тип віддачі від масштабу виробництва, який характеризує цю функцію, залежить від величини $(\alpha + \beta)$. Які значення $(\alpha + \beta)$ пов'язані з різними видами віддачі від масштабу виробництва? Наведіть математичне доведення цього.

Література:

Витрати виробництва-6годин

Питання семінарського заняття:

1. Що являють собою прямі й непрямі витрати?

2. Альтернативні витрати, їх структура.

3. Економічні і бухгалтерські витрати.

4. Дайте графічний аналіз загальних, постійних, змінних та граничних витрат.

5. Охарактеризуйте функцію витрат.

6. Поясніть рівновагу виробника, її умови.

7. Проаналізуйте витрати виробництва у довгостроковому періоді.

8. У чому полягає залежність і зв'язок між динамікою короткострокових та довгострокових витрат виробництва?

Література:

Ринок факторів виробництва-4години

Питання семінарського заняття:

1. Поясніть, у чому полягає відмінність між чинниками, що визначають попит на ресурси, та чинниками, що визначають попит на товари. Чому попит на ресурси називають «похідним попитом»?

2. Розкрийте суть понять «людський капітал» та «соціальний капітал». Як збільшити «людський капітал»?

3. Наведіть приклади існування недосконалої конкуренції на конкретних ринках праці. До яких наслідків це призводить?

4. Поясніть, як визначається заробітна плата на конкурентному ринку праці і на ринку, де існують профспілки. Подайте результат графічно. Порівняйте криву пропозиції праці окремої фірми з кривою всього ринку і поясніть, у чому полягає їхня відмінність.

5. Які аргументи можна привести «за» і «проти» профспілкового руху? Яким чином можна їх використати при аналізі діяльності профспілок в Україні, студентської профспілки у ВНЗ?

6. «Абсолютна рівність не стимулює трудових зусиль членів суспільства. Тому, чим більший коефіцієнт Джині, тим більше стимулів до праці». Чи згодні ви з цим твердженням?

7. Якими факторами визначається нерівність доходів у сучасному світі?

8. Чи можна з упевненістю сказати, як зміняться обсяги поточного заощадження і споживання капіталу домогосподарствами в разі зниження реальної позичкової ставки процента?

9. Як концепція дисконтованої вартості пов'язана з фундаментальним принципом альтернативних витрат?

10. Які з показників ефективності інвестицій можна було б віднести до бухгалтерських, а які – до економічних?

11. Які економічні функції земельної ренти? Чи є економічне обґрунтування у таких заходів державної політики як: - законодавче обмеження рівня ренти; - повна націоналізація земельної ренти; - заборона рентних платежів.

12. У чому полягає відмінність між поняттями економічна рента, абсолютна рента, земельна рента, диференціальна рента?

13. Які фактори впливають на ціну землі в місцевості, де ви проживаєте?

14. За що підприємець отримує економічний прибуток? Які джерела має цей прибуток?

Література:

Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту-4години

Питання семінарського заняття:

1. Яким чином ринковий механізм сприяє досягненню загальної рівноваги?
2. Що таке ефект зворотного зв'язку і яка його роль у ринковій економіці?
3. Яким чином, використовуючи діаграму Еджуорта, можна побудувати криву виробничих можливостей?
4. Охарактеризуйте основні перешкоди для досягнення Паретоефективного розміщення ресурсів, що існують у реальній економіці.
5. У чому полягає відмінність станів ефективного і оптимального виробництва? Як вони досягаються?
6. Як співвідносяться ефективність і справедливість державної політики?
7. Спробуйте оцінити стан добробуту громадян вашої країни, використовуючи відомі вам критерії оцінки добробуту

Література:

Плани практичних занять

Тема Теорія граничної корисності і поведінки споживача – 2години

1. Функція корисності споживача $TU = 2X_1 \cdot X_2$. Дохід становить $I = 70$ грн. Знайдіть ціни благ P_1 і P_2 за оптимального набору $X_1 = 4$ од., $X_2 = 7$ од.
2. Споживач купує 4 одиниці товару X і 9 одиниць товару Y , маючи дохід 100 грн. Знайдіть ціни товарів X та Y , якщо відомо, що гранична норма заміни товару Y товаром X дорівнює 4.
3. Споживачу подобається чай з цукром, при цьому він завжди додає на склянку чаю 2 ложки цукру. За іншого співвідношення чаю та цукру він взагалі відмовиться від його споживання. Щотижневі витрати споживача на чай з цукром становлять 4 грн, ціна ложки цукру – 5 коп., ціна склянки чаю – 15 коп. Визначте графічно точку рівноваги споживача. Яка кількість цукру та чаю є для нього оптимальною в межах існуючого бюджету?
4. Функція корисності $TU = 4X \cdot Y^2$, де X – кількість яблук, Y – кількість апельсинів. Знайдіть: 1) граничну корисність яблук у наборі (3,4); 2) граничну корисність апельсинів у наборі (3, 4).
5. Функція корисності споживача має вигляд: $TU = 8X + 12Y + 16Z$. Відомо, що ціна одиниці блага X становить 2 грн. Визначте ціни благ Y і Z , якщо споживач знаходиться в стані рівноваги.
6. Визначте оптимальний для раціонального споживача обсяг блага X , якщо відомо, що функція корисності споживача має вигляд: $TU = X^2 + X^3$. Який вигляд буде мати функція граничної корисності? Відповіді проілюструйте графічно.
7. Функція корисності споживача $TU = 2X \cdot Y$. Знайдіть: 1) функцію кривої байдужості, яка проходить через точку (4, 5); 2) граничну норму заміщення товару Y товаром X для набору (4, 5).

Тема Аналіз поведінки споживача-2 години

1. Ціна товару X становить 4 грн, а товару Y – 5 грн. Знайдіть рівняння бюджетної лінії та зобразіть її графічно, якщо:
 - 1) дохід споживача дорівнює 80 грн;
 - 2) дохід споживача збільшився на 25%;
 - 3) дохід споживача зменшився на 20%.
2. Для умов задачі 1 знайдіть рівняння бюджетної лінії та зобразіть її графічно, якщо:
 - 1) ціна товару X підвищилася на 25% за незмінних цін на товар Y та доходу споживача;
 - 2) ціна товару Y зменшилася на 20% за незмінних цін на товар X та доходу споживача.
3. Споживач витрачає 80 грн на місяць на два товари X і Y . Ціна товару X становить – 8 грн, ціна товару Y – 5 грн. У точці рівноваги споживача $X = 5$. Якщо ціна товару X зменшується до 6 грн, у точці рівноваги споживача $X = 8$, а якщо ціна товару X – 5 грн, у точці рівноваги $X = 10$. Визначте граничну норму заміни товару Y товаром X у точках рівноваги споживача. На основі даних задачі побудуйте криву індивідуального попиту на товар X та криву «ціна – споживання». Визначте тип товарів X і Y .

4. У таблиці задані рівноважні обсяги споживання товарів X і Y за певних значень доходу споживача. Ціни товарів постійні: I 40 60 80 200 X 5 7,5 10 15 30 Y 2 3 6 Знайдіть ціни товарів X і Y. Заповніть порожні комірки таблиці. Побудуйте криву «дохід – споживання».

5. Функція корисності споживача $TU = X \cdot Y$. Ціна товару Y становить 5 грн. Дохід, який споживач витрачає на товари X і Y, дорівнює 60 грн. Ціна товару X зменшилася з 6 грн до 5 грн. Визначте загальний ефект від зміни ціни, ефект заміщення і ефект доходу за Слуцьким.

6. Споживач витрачає щомісяця 500 грн на придбання товарів X і Y. Функція корисності споживача має вигляд: $TU = X^{0,5} \cdot Y^{0,5}$. Ціна товару X дорівнює 10 грн, а товару Y – 25 грн. Уряд уводить 25% податок з продажу на товар Y. Визначте, як зміняться обсяги споживання товарів X і Y. Знайдіть ефект доходу і ефект заміщення за Хіксом та Слуцьким.

Тема Попит, пропозиція, їх взаємовідносини-2години

1. Ціна на ринку пшениці коливається від 15 до 20 грн за центнер, а величина попиту – від 40 до 20 тис. центнерів на місяць. Визначте коефіцієнти цінової еластичності попиту за умови зниження і зростання ціни, а також коефіцієнт дугової еластичності.

2. Еластичність попиту в точці рівноваги дорівнює 2, а еластичність пропозиції становить 0,5, рівноважна ціна – 5, а рівноважний обсяг продукції – 10. Знайдіть аналітичне вираження функцій попиту і пропозиції, якщо відомо, що вони лінійні.

3. Після зростання ціни товару X з 10 до 15 грн за одиницю, споживання товару Y збільшилося з 50 до 75 одиниць. Обчисліть коефіцієнт перехресної еластичності попиту і визначте, якими є ці товари – заміниками чи доповнювачами.

4. Функція попиту на товар X має вигляд $QX = 14 - PX + 0,1PY$. Ціна товару X дорівнює 6 грн, ціна товару Y – 10 грн. Визначте коефіцієнт перехресної еластичності попиту на товар X за ціною товару Y. 5. Функція попиту на товар $QD = 8 - P$, функція пропозиції даного товару $QS = -7 + 2P$. Визначте надлишок (виграш) покупця.

6. Функція попиту населення на товар має вигляд $QD = 14 - 2P$, функція пропозиції даного товару $QS = -4 + 2P$. Визначте ставку податку, за якої рівноважний обсяг продажів становитиме 2 одиниці продукції.

7. Функція попиту на товар дорівнює $QD = 7 - P$, функція пропозиції даного товару $QS = -5 + 2P$. За якої ставки податку (у грошових одиницях на одиницю товару) загальна сума податку виявиться максимальною?

8. Функція попиту на товар має вигляд $QD = 8 - P$, функція пропозиції даного товару $QS = -4 + 2P$. А. Припустимо, що на даний товар уведений податок у розмірі 20% від ціни, що платить покупець. Визначте надлишки покупця до і після введення податку. Б. Припустимо, що даний товар дотується з бюджету в розмірі 20% ціни, що платить покупець (дотацію одержує продавець). Визначте надлишок покупця після введення дотації

Тема Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника-4години

1. Припустимо, що в разі, якщо фірма збільшує застосований капітал з 100 до 150 одиниць, а використовувані трудові ресурси – з 500 до 750 одиниць, випуск продукції збільшується з 200 до 300 одиниць. Який ефект зростання масштабу виробництва має місце в такому разі?

2. До реконструкції підприємство виробляло 5000 мопедів на рік. Після реконструкції протягом першого року обсяг виробництва зріс до 7500 мопедів, і при цьому кількість працівників за рік зменшилася на 1/3. Протягом наступного року обсяг виробництва через зменшення попиту зменшився на 10%, а кількість працівників не змінювалася. Як змінилася продуктивність праці за два роки?

3. Виробнича функція $Q = 4L^{0,5}K$, де L – витрати праці, K – витрати капіталу. Знайдіть граничний продукт капіталу, якщо витрати праці дорівнюють 4, а витрати капіталу – 8.

4. Виробнича функція задається формулою: $Q = 0,5L^{0,5}K$. Визначте граничну норму технологічного заміщення капіталу працею, якщо витрати ресурсів: L = 4, K = 8.

5. Для збирання 500 велосипедів необхідно або 20 станків і 100 робітників, або 15 станків і 150 робітників. Ізокванта є відрізком прямої. Знайдіть рівняння ізокванти. Скільки необхідно робітників, щоб зібрати 500 велосипедів вручну?

6. Виробнича функція фірми $Q = KL^{0,5}$. Ціна одиниці праці становить 4, ціна одиниці капіталу – 3. Знайдіть рівняння «шляху розвитку» (оптимального росту) фірми.

Витрати виробництва-2годин

1. У містечку є 2 продавці бензину. Фірма А оцінює, що вона може збільшити щомісячний прибуток на 2 тис. грн., якщо знизить ціни на бензин на 5% за умови, збереження конкурентом своєї ціни. З іншого боку, якщо конкурент фірми А відповість зниженням ціни, то вона втратить 1 тис. грн. за місяць. Якщо фірма А збереже свою ціну, то її прибутки не зміняться, доки конкурент буде утримувати таку ж ціну. Якщо ж конкурент знизить ціну, то фірма А втратить 1,5 тис. грн. за місяць. За умови, що фірма-конкурент робить такі ж самі розрахунки, складіть матрицю результатів і вкажіть стратегію кожної з фірм.

2. В сонячний день магазин продає 20 ящиків пива, в хмарний – 10, а в за дуже поганої погоди – 12. Ймовірність настання кожної з подій 0,6, 0,3 та 0,1 відповідно. Знайдіть очікуваний об'єм продажу і дисперсію.

3. Фірма працює в умовах досконалої конкуренції.

Функція її сукупних витрат має вигляд: $TC = 0,1Q^2 + 15Q + 10$.

Ринкова ціна становить 25 грн. за одиницю товару.

Визначте, який обсяг випуску дозволить фірмі максимізувати прибуток.

Яким є економічний результат фірми.

Рішення проілюструйте аналітично і графічно.

4. Визначити граничний обсяг реалізації продукції, який забезпечує беззбитковість підприємства а також запас фінансової міцності:

1. виручка від реалізації 1820 тис. грн.

2. змінні витрати 1274 тис. грн.

3. постійні витрати 273 тис. грн.

4. ціна одиниці продукції 350 грн.

5. Проаналізуйте зв'язок між динамікою кривих MC та ATC і AVC . На якому обсязі виробництва середні витрати AVC і ATC досягають мінімальних значень? В межах яких обсягів може працювати прибутково фірма, якщо ринкова ціна на її продукцію дорівнює 55 грн.? На якому обсязі фірма буде максимізувати прибуток за ціною 55 грн.?

Ринок факторів виробництва-2 години

1. Фірма є досконалим конкурентом на ринку благ і на ринку факторів виробництва. При заданому об'ємі капіталу її виробнича функція має вигляд: $Q = 200L - 2L^2$. Виведіть функцію попиту фірми на трудові ресурси.

2. Нехай технологія виробництва представлена виробничою функцією виду: $Q = L^{0,5}K$. Фірма має в розпорядженні капітал K у розмірі 40 одиниць. Ставка заробітної плати w – 5 грош. од., ціна товару P – 1 грош. од. Фірма намагається максимізувати прибуток. Яку кількість праці вона буде використовувати в даному випадку?

3. Фірма – досконалий конкурент на ринку готової продукції і монополіст на ринку праці виробляє за технологією: $Q = 12L - 2L^2$. Ціна одиниці готової продукції становить 5 грн. Функція пропозиції праці має вигляд: $L = 0,1w - 2$. Визначте, яку кількість (тис. чол.) і за якою ставкою заробітної плати (грн. за день) придбає фірма, що прагне максимізувати прибуток.

4. Технологія фірми-монополіста задана функцією $Q = LK$. Вона закуповує фактори виробництва за фіксованими цінами: $PK = 4$; $PL = 1$. Попит на продукцію фірми представлений функцією $QD = 60 - 2P$. А. Виведіть функції попиту фірми на фактори виробництва в довгостроковому періоді; В. Визначте максимальний прибуток фірми.

5. Фірма хоче взяти в аренду верстат, який коштує 20 000 грн з терміном служби 5 років. Визначте, якою має бути мінімальна річна орендна плата за експлуатацію верстата, якщо процентна ставка становить 10%.

6. Існують два варіанти одержання доходів. При варіанті А дохід дорівнює 2000 грн, які виплачуються рівними частинами протягом року: 275 000 грн сьогодні і 1000 грн через рік. При варіанті Б дохід становить 2500 грн виплачується у декілька етапів: 500 грн сьогодні, 1000 грн – через рік, ще 1000 грн – через два роки. Ставки процента $r = 10\%$. Який варіант одержання доходів ви оберете? За які ставки процента ви зміните свій вибір?

7. Площа земельних угідь становить 120 га. Попит на землю описується рівнянням: $Qd = 180 - 3r$, де r – ставка ренти з 1 га. Ставка банківського процента – 10% річних. Визначте ціну 1 га землі.

8. Фермер, який працює на власній землі, одержує щорічний дохід у розмірі 10 000 грн. Визначте, чому дорівнює щорічний бухгалтерський та економічний прибуток фермера, якщо ставка банківського процента становить 10%, а сукупні витрати на обробку землі – 5000 грн.

9. Номінальна вартість акції становить 1 грн, щорічні дивіденди – 10% номінальної вартості. Визначте, яку максимальну ціну можна заплатити за цю акцію, якщо ставка банківського процента дорівнює 20%.

Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту-2 години

1. Споживачі M і N розподіляють між собою запас благ $X = 30$ і $Y = 20$ одиниць. Функції корисності споживачів задані рівняннями $TU_M = X^{0,5}Y^{0,5}$ та $TU_N = X^{0,25}Y^{0,75}$. Побудуйте криву контрактів.

2. Обмежені ресурси економіки – праця та капітал – в обсягах $K = 50$, $L = 100$ розподіляються між виробництвом товарів X і Y . Виробництво товару X описується виробничою функцією $Q_x = K^{0,5}L^{0,5}$, а товару Y : $Q_y = K^{0,2}L^{0,8}$. Побудуйте криву виробничих можливостей.

3. Визначте Парето-оптимальний розподіл ресурсів в галузі, якщо в ній діє два підприємства з виробничими функціями $Q_1 = K^{0,5}$ і $Q_2 = 2K^{0,5}$ відповідно, а обсяг капіталу, що використовується, становить 200 одиниць.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно підготувати запропоновані питання з кожної теми. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

Тема 1 Предмет і метод мікроекономіки

Політична економія, мікро - та макроекономіка як напрямки дослідження сучасної теоретичної економіки. Визначення вартості в різних напрямках економічної думки. Трудова теорія вартості та теорія корисності. Об'єктивістський підхід у вивченні економічних явищ політичною економією та суб'єктивістський підхід мікроекономіки. Зв'язок мікроекономіки з іншими науками. Індивідуальне та суспільне використання економічних знань.

Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів господарства. Крива виробничих можливостей.

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Індивід. Домогосподарство. Фірма.

Мікроекономічний аналіз. Принципи мікроекономічного аналізу: суб'єктивізм, раціональність, альтернативність в умовах обмеженої інформації та невизначеності. Позитивний та нормативний мікроекономічний аналіз.

Мікроекономічний інструментарій: граничний аналіз, математичне моделювання, лінійні та нелінійні функції. Мікроекономічні моделі.

Рівноважний та нерівноважний аналіз. Загальні положення теорії рівноваги.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

1. Поясніть різні підходи до трактування мікроекономіки.
2. Визначить сферу впливу мікроекономіки на економічні процеси.
3. Порівняйте методи мікроекономіки.
4. Складіть глосарій термінів та понять даної теми (10 - 15 слів).

Тема 2 Теорія граничної корисності і поведінки споживача

Розуміти поняття загальної і граничної корисності, особливості кардиналістського та ординалістського підходу до аналізу корисності. Закони Госсена. Вміти використовувати криву байдужості та карту кривих байдужості. Мати навички аналізу бюджетної лінії та раціонального вибору споживача

Основні економічні проблеми. Що виробляти? Як виробляти? Для кого виробляти? Типи економічних систем.

Ринок. Функції ринку. Умови, при яких ринок виконує притаманні йому функції. Приватна власність. Повна економічна самостійність і відповідальність суб'єктів господарювання. Вільне ціноутворення. Наявність ринкової інфраструктури. Конкуренція.

Класифікація ринків: за формами організації, за галузевою ознакою, регульовані та нерегульовані, за територіальною ознакою.

Види ринків за типами конкуренції. Ринок досконалої конкуренції як теоретична модель ринкової економіки. Ринки недосконалої конкуренції. Чиста монополія. Монопсонія. Олігопольний ринок. Ринок монополістичної конкуренції.

Форми та методи конкурентної боротьби. Цінова та нецінова конкуренція. Змагальна та потенціальна конкуренція. Ринкова кон'юнктура. Фактори ринкової кон'юнктури.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

1. Пояснити дію законів Госсена на практиці.
2. Навести приклада корисності блага.
3. Сформувати ієрархію блага для себе.
4. Складіть глосарій термінів та понять даної теми (10 - 15 слів).

Тема 3 Ординалістська теорія поведінки споживача.

Економічні потреби та їх класифікація.

Визначення благ. Економічні блага. Класифікація економічних благ.

Корисність. Величина корисності. Загальна корисність. Гранична корисність.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

Графічне зображення загальної та граничної корисності.

Динаміка загальної та граничної корисності при зміні кількості блага.

Закон спадної граничної корисності.

Тема 4 Аналіз поведінки споживача

Гранична корисність та індивідуальний попит. Визначення індивідуального попиту. Зміст закону попиту, його графічне та алгебраїчне зображення. Ринковий попит. Зміна обсягу попиту та зміна попиту. Нецінові детермінанти попиту.

Пропозиція. Зміст закону пропозиції, його графічне та алгебраїчне зображення. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції. Нецінові детермінанти пропозиції.

Взаємодія попиту і пропозиції. Поняття ринкової рівноваги та її графічне зображення. Механізм встановлення ринкової рівноваги. Рівноважна ціна.

Попит і пропозиція в умовах контролю над цінами.

Поняття еластичності. Визначення цінової еластичності попиту. Коефіцієнт цінової еластичності попиту. Визначення цінової еластичності попиту за показником загальної виручки. Фактори, які зумовлюють цінову еластичність попиту. Вплив цінової еластичності попиту на поведінку продавця.

Визначення еластичності попиту відносно доходу. Коефіцієнт еластичності попиту відносно доходу. Визначення перехресної еластичності попиту. Коефіцієнт перехресної еластичності попиту. Практичне значення еластичності попиту відносно доходу та перехресної еластичності.

Поняття цінової еластичності пропозиції. Коефіцієнт цінової еластичності пропозиції. Вплив фактора часу на еластичність пропозиції.

Застосування теорії еластичності.

З цієї теми передбачений наступний **перелік завдань**:

1. Сукупність проблем, визначених у нижче наведених питаннях, окреслюють коло проблем, що включені у вивчення поведінки споживачів. Може видатися, що відповіді на ці питання не важко, але зрозуміти причини, що змушують Вас відповідати на них інакше, ніж оточуючі, доволі складно. Із цією проблемою і стикаються аналітики поведінки споживачів і фахівці з маркетингу у вічному полюванні на дорогоцінного споживача. На які питання відповідають дослідження поведінки споживачів? Їх перелік безмежний, але Ви можете скласти уявлення про широту цієї сфери за наступними питаннями:

2. Чому Ви обрали навчальний заклад, у якому наразі здобуваєте освіту?

3. Як Ви щодня розподіляєте 24 години між навчанням, роботою, телевізором, сном, спортивним залом, походом на стадіон як уболівальник або заняттями спортом?

4. Якби Вам довелося робити вибір між заняттями спортом, походами в музей, на концерт або комп'ютерними іграми та відвідинами інтернет-чатів, що б Ви обрали?

5. Якщо після закінчення університету Ви плануєте купити автомобіль, то якому б Ви надали перевагу: чи новому або уживаному? Яку модель і країну-виробника Ви, швидше за все, вважатимете кращими?

6. Які рекламні оголошення Вам подобаються, які відштовхують? Як вони впливають на Ваші рішення про покупки?

7. Якщо порівняти Вас із іншими людьми, що мають однаковий із Вами рівень доходів, то відкладаєте чи заощаджуєте Ви більші або менші суми? 11. Ви ухвалюєте фінансові рішення виходячи з того, що Вам подобається, або з того, що обіцяє в майбутньому найбільшу вигоду?

4.Складіть глосарій термінів та понять даної теми (10 - 15 слів).

Тема 5 Попит, пропозиція, їх взаємовідносини

Розуміти суть попиту і закон попиту. Знати нецінові фактори зміни попиту. Розуміти суть пропозиції і закон пропозиції. Знати нецінові фактори зміни пропозиції. Володіти методикою аналізу ринкової рівноваги. Розуміти поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.

Характеристика поведінки споживача. Раціональність вибору та рівновага споживача. Рівновага споживача та рівень його добробуту.

Кардиналістський підхід у визначенні споживацьких переваг. Рівність зважених граничних корисностей благ.

Ординалістський підхід у визначенні споживацьких переваг. Крива байдужості споживача. Графічне зображення кривої байдужості. Властивості кривої байдужості. Карта байдужості. Гранична норма субституції. Зона субституції. Рента споживача.

Бюджетна лінія споживача. Графічне та алгебраїчне зображення бюджетної лінії. Поняття нахилу бюджетної лінії. Властивості бюджетної лінії. Стан рівноваги споживача з позиції ординалістської теорії.

Зміна стану рівноваги споживача при зміні його доходу і цін благ. Крива "доход – споживання". Крива "ціна – споживання". Ефект доходу і ефект заміщення. Блага нижчого порядку. Парадокс Гіффена.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів**:

1. Дайте визначення індивідуального та ринкового попиту.

2. Сформулюйте закон попиту.

3. Поясніть ринкову рівновагу і випадки її порушення.

4. Наведіть методику обчислення коефіцієнту еластичності.

5. Назвіть чинники цінової еластичності попиту.

6. Охарактеризуйте взаємозв'язок між ціною та валовою виручкою за різної еластичності.

Тема 6 Мікроекономічна модель підприємства.

Поняття фірми. Концепція фірми у мікроекономічній теорії. Фірма та ринок. Умови, які необхідні для функціонування фірми. Цілі функціонування фірми. Види фірм за формами власності.

Фактори виробництва, їх групування. Виробнича функція. Відношення взаємозаміни та взаємодоповнення між факторами виробництва.

Сукупний, середній та граничний продукт.

Виробнича функція з одним змінним фактором. Динаміка середньої і граничної продуктивності при зміні одного фактора. Закон спадної віддачі (продуктивності) факторів виробництва. Рівновага виробника з позиції рівності зваженої продуктивності факторів виробництва. Правило максимізації прибутку.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта, її графічне зображення та властивості. Карта ізоквант. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ізокоста. Графічне та алгебраїчне зображення ізокости. Карта ізокост. Графічне та алгебраїчне зображення рівноваги виробника.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

1. Взаємозамінність факторів виробництва.
2. Гранична норма технічного заміщення.

Тема 7 Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Загальний, середній та граничний доход фірми.

Валовий та чистий прибуток. Економічний та бухгалтерський прибуток. “Нормальний прибуток” як категорія мікроекономіки.

Фактор часу у функціонуванні фірми. Миттєвий, короткостроковий та тривалий періоди у функціонуванні фірми. Витрати виробництва у короткому періоді. Постійні, змінні, загальні, середні та граничні витрати. Графічне зображення постійних, змінних, загальних, середніх та граничних витрат. Типовий характер зміни витрат у короткостроковому періоді.

Витрати у довгостроковому періоді. Крива тривалих витрат. Види кривих тривалих витрат. Позитивний та негативний ефект від масштабу.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

1. Дайте визначення виробничої функції, розкрийте її властивості.
2. Проаналізуйте властивості ізоквант.
3. У чому полягає сутність закону спадної граничної продуктивності?
4. Яку залежність визначає гранична норма технологічного заміщення (MRTS)?
5. Покажіть сутність ефекту масштабу виробництва.
6. Поясніть, чому гранична норма технологічного заміщення капіталу працею зростає при просуванні вниз уздовж ізокванти. Наведіть приклади винятків.

Тема 8 Витрати виробництва

Усвідомлювати суть економічних витрат та їх класифікації. Вміти аналізувати витрати у короткостроковий та довгостроковий періоди. Володіти методикою вибору масштабу виробничої діяльності.

Два підходи до визначення обсягу виробництва з метою максимізації прибутку. Визначення ціни та обсягу виробництва в умовах ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми, графічне зображення. Співвідношення ринкової ціни та умов прибутковості, беззбитковості та збитковості фірм. Рівновага фірми і галузі в довгостроковому періоді.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

1. Дайте характеристику постійних та змінних витрат?
2. Пропозиція фірми в короткостроковому періоді .
3. Загранична, гранична та догранична фірми..

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Чиста монополія. Визначення ціни та обсягу виробництва в умовах чистої монополії. Економічні наслідки чистої монополії. Монополія та науково-технічний прогрес. Цінова дискримінація.

Антимонопольна політика. Напрями державного впливу на поведінку чистого монополіста. Рівень регулювання державою ціни монополіста. Приклади боротьби з монополізмом у вітчизняній та іноземній економіках.

Олігополія. Моделі ціноутворення на олігопольному ринку. Модель ламаної кривої попиту. Картель. Модель домінуючої фірми. Ціноутворення за принципом „витрати плюс”. Особливості нецінової конкуренції в умовах олігополії.

З цієї теми передбачений наступний **перелік тем рефератів:**

1. Монополістична конкуренція.
2. Визначення ціни та обсягу виробництва в умовах монополістичної конкуренції.
3. Нецінова конкуренція.
4. Реклама.

Тема 10. Монопольний ринок

Модель «чистої» монополії та її характеристика. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. 3. Особливості функціонування монопольних ринків

З цієї теми передбачений наступний перелік тем рефератів:

1. Економічні наслідки чистої монополії та державне регулювання її діяльності – 30.
2. Ознаки «чистої монополії»
3. Ціни і розподіл ресурсів на ринку чистого монополіста у порівнянні з ринком досконалої конкуренції
4. Форми конкуренції на суто монопольному ринку
5. Позитивні та негативні риси ринку чистої монополії (10).

Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція

Олігополія та її розповсюдження. Олігополістичне ціноутворення. Ознаки і ринкова поведінка монополістичного конкурента. Нецінова конкуренція.

З цієї теми передбачений наступний перелік тем рефератів:

1. Олігополістична структура ринку
2. Визначення поняття «олігополія»
3. Причини існування олігополії
4. Показники концентрації ринку
5. Особливості конкуренції в умовах олігополії .

Тема 12. Ринок факторів виробництва

Загальна характеристика факторних ринків. Взаємозв'язок ринків продукту та ринків факторів виробництва. Особливості попиту та пропозиції на фактори виробництва. Теорія розподілу доходу за власністю на фактори виробництва. Вартісний граничний продукт та ціна фактора.

Ринок праці та його відмінність від інших ринків. Монополія приватної власності на засоби виробництва і монополія профспілок на ринку праці. Контроль профспілок над пропозицією праці. Особливості механізму та фактори регулювання сучасного ринку праці. Зайнятість, характер та структура праці в умовах сучасного НТП. Дерегулювання ринку праці. Капітал як фактор виробництва. Форми капіталу.

Інвестиції. Валові та чисті інвестиції. Короткотермінові інвестиції та довготермінові інвестиції. Поняття дисконтної величини. Особливості землі як фактора виробництва. Пропозиція землі. Особливості формування попиту на землю. Фактори, що впливають на попит і пропозицію землі.

З цієї теми передбачений наступний перелік тем рефератів:

1. Ринок праці в умовах досконало конкурентного ринку.
2. Ринок праці з недосконалою конкуренцією.
3. Назвіть причини високопродуктивної праці?
4. У чому полягає ринок праці з досконалою конкуренцією?
5. Покажіть суть монополії?
6. У чому полягає сутність дисконтованої вартості?
7. Особливості короткострокових інвестицій.
8. Пропозиція землі, її особливості.

Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Методологія загального рівноважного аналізу. Часткова і загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето- ефективний розподіл. Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів. Загальна рівновага та економіка добробуту. Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. Провали ринку. Провали держави.

З цієї теми передбачений наступний перелік тем рефератів:

1. У чому полягає часткова рівновага?
2. Дайте характеристику загальної рівноваги.
3. Закон Вальраса і його особливості.
4. Особливості Парето-оптимуму у розподілі благ.
5. Парето-оптимум у розподілі ресурсів.
6. Що визначає крива споживчих та виробничих контрактів?

Порядок оцінювання

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття			
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)	Самостійна робота
1	Предмет і метод мікроекономіки	2	1			1
2	Теорія граничної корисності і поведінки споживача	8	2	2	2	2
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	2				2
4.	Аналіз поведінки споживача	6	1	2	2	1
5.	Попит, пропозиція, їх взаємовідносини	6	1	2	2	1
6.	Мікроекономічна модель підприємства	2				2
7.	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	7	1	2	2	2
8.	Витрати виробництва	7	1	2	2	2
9.	Ринок досконалої конкуренції	2				2
10.	Монопольний ринок	2				2
11.	Олігополія та монополістична конкуренція	2				2
12.	Ринок факторів виробництва	7	1	2	2	2
13.	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	7	1	2	2	2
Разом					60	
Іспит				40		
Всього				100		

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 2 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Самостійна робота оцінюється викладачем до 2 балів, за виконання індивідуальних завдань згідно запропонованих тем. Кожен курсант (студент, слухач) має протягом семестру виконати таке завдання. Успішне виконання якого оцінюється за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 1 бал; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бали; 3) структурна логічність – 0,5 бали; 4) аргументованість висновків – 1 бал; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 1 бал.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється на екзамені на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену:

1. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору.
2. Предмет і функції мікроекономіки.
3. Загальна та гранична корисність. Аналітичний та графічний аналіз.
4. Закони Госсена, їх значення в теорії споживання.
5. Кардиналістський (кількісний) підхід до визначення рівноваги споживача.
6. Ординалістська (порядкова) теорія корисності.
7. Реакція споживача на зміни доходу та цін. Криві Енгеля.
8. Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена.
9. Попит (логічне, аналітичне та графічне пояснення). Закон попиту та його фактори.
10. Еластичність попиту. Фактори та ступені еластичності попиту.
11. Коефіцієнти еластичності попиту. Методика їх обчислення.
12. Пропозиція. Крива пропозиції. Фактори пропозиції. Закон пропозиції.
13. Еластичність пропозиції, її фактори та коефіцієнт.
14. Ринкова рівновага, її сталість та механізм відновлення. Вплив податків та субсидій на стан рівноваги.
15. Виробництво та виробнича функція.
16. Закон спадної граничної продуктивності.
17. Заміщення факторів виробництва. Віддача від масштабу.
18. Закон спадної віддачі та динаміка витрат.
19. Ізокванта та ізокоста виробничої функції. Рівновага виробника.
20. Загальний, середній, граничний продукт (логічне та графічне пояснення).
21. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
22. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
23. Ринкова структура: поняття та класифікація.
24. Кількісні методи оцінки структури ринку (коефіцієнт концентрації, Ніндекс, індекс Лінда, індекс Лернера та ін..).
25. Загальна характеристика ринку досконалої (чистої) конкуренції, її ознаки та умови.
26. Рівновага конкурентної фірми у короткостроковому періоді.
27. Визначення рівня виробництва за яким конкурентна фірма отримує максимальний прибуток (Принцип зіставлення TR та TC. Принцип 47 зіставлення MR та MC).
28. Доцільність продовження або припинення виробництва для конкурентної фірми у короткостроковому періоді.
29. Довгострокова рівновага конкурентної фірми.
30. Чиста конкуренція та ефективність.
31. Ознаки та умови чистої монополії.
32. Чиста монополія у короткостроковому і довгостроковому періодах.
33. Дискримінаційна поведінка монополії.

34. Економічні наслідки монополізму.
35. Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Диференціація продукту. Фактори диференціації.
36. Аналіз поведінки фірми у короткостроковому і довгостроковому періодах за умов монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція та ефективність.
37. Олігополія: сутність, основні риси.
38. Основні моделі олігопольної поведінки. Оцінка економічної ефективності олігополії.
39. Ринок факторів виробництва. Утворення похідного попиту. Теорія граничної продуктивності та попиту на ресурси. Оптимальне співвідношення ресурсів.
40. Ціноутворення на ринку ресурсів (визначення заробітної плати, економічної ренти).
41. Ціноутворення на ринку ресурсів (визначення позикового процента, підприємницького доходу).
42. Аналіз загальної рівноваги. Діаграми Еджуорта як відображення ефективності обміну і виробництва. Крива ефективності виробництва.
43. Умови ефективного розподілу ресурсів. Парето-оптимальний розподіл. Інші критерії оптимальності.
44. Зовнішні ефекти та зовнішні витрати.
45. Суспільні блага та ефективність.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

Рекомендована література

Основна:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник.: У 2 кн. Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. 4-те вид. випр. і допов. К: Знання, 2006. 723 с.
2. Ачкасов А.Є. Мікроекономіка: тренінг-розрахунк: навчальний посібник; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Харківська національна академія міського господарства. Харків: ХНАМГ, 2012. 247 с.
3. Блауг Марк. Економічна теорія в ретроспективі / Пер. з англ. І. Дзюб. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. 670 с.
4. Горбачевська О. В. Графічні побудови в мікроекономіці. Львів: ЛБІ НБУ, 2012. 175 с.
5. Горобчук Т. Т. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.; Центр навчальної літератури, 2004, - 272 с.
6. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Е. Микроэкономика / Пер. с англ. под ред. Б. Лисовика и В. Лукашевича. СПб.: Экономическая школа, 1994. 448с.
8. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Рынок: микро- экономическая модель. СПб., 1992. 496с.
9. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / За ред. З. Ватаманюка і С. Панчишина. К.: Видавничий Дім "Альтернативи", 2011. 606 с.
10. Економічна теорія: Макро- та мікроекономіка: Навч. посібник / За ред. З. Г. Ватаманюка та С. М. Панчишина. Львів: Інгерекко, 1998. 708 с.
11. Економічна теорія: У 2-х кн. Кн. 2. Мікроекономіка: Навч. посібник / За ред. З. Г. Ватаманюка та С. М. Панчишина. - К.: Заповіт, 1997. 408с.
12. Задоя А. О. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навч. посіб. 3-те вид. випр. - К: Т-во "Знання", КОО, 2003. 211с.
13. Карагодова О. О., Черваньов Д. М. Мікроекономіка. - К: Четверта хвиля, 1997. 204с.
14. Кириленко В. І. Мікроекономіка: Навч. посібник для студентів економ. Спец, вузів. К: Таксон, 1998. 334с.
15. Косік А. Ф. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. К: Центр навчальної літератури, 2004. 416 с.
16. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теоретичні основи: навчальний посібник; Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України, Одеський національний політехнічний університет. Одеса: В.В. Букаєв, 2013. 134 с.
17. Лісовий А. В. Мікроекономіка: Курс лекцій. Ірпінь: Академія ДПС України, 2002. 200с.

18. Максимова В. Ф. Мікроекономіка: Учеб. 3-е изд., перер. и дон М.: Соминтзк, 1996. 265с.
 19. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч.; За заг. ред. С. Будаговської. К: Видавництво Соломії Пав-личко "Основи", 2001. 348 с.
 20. Наливайко А П., Євдокимова Н. М., Задорожна Н. В. Мікроекономіка: Навч. - метод, посібник для самост. вивч. дисц. / За заг. ред. А П. Наливайка. К: КНЕУ, 1999. 207с.
 21. Наріжна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. К: Центр навчальної літератури, 2017. 160 с.
 23. Нуреев Р. М. Курс мікроекономіки: Учебник для вузов. - 2-е изд. изм. М.: Издательство НОРМА, 2005. 576 с.
- Додаткова література:*
24. Павленко І. М. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К: Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
 25. Піндайк Р. С, Рубінфельд Д. Л. Мікроекономіка. К: Основи, 1996. 646 с.
 26. Семуельсон Пол А, Нордгауз Вільям Д. Мікроекономіка / Пер. з англ. К: Основи, 1998.
 27. Стасюк І. В. Мікроекономіка. Навч. пос. для студ. економ, спец. Львів, "Афіша", 2004. 230 с
 28. Стеблій Г. Я. Мікроекономіка: Навчальний посібник. Київ: Фірма "УНККОС", Центр навчальної літератури, 2007. 221 с.
 29. Фель У., Оберендер П. Основи мікроекономіки / Пер. з нім. 6-го вид.; За ред. А. П. Наливайка. К: Укртїппроєкт, 1998. 478с.
 30. Хайман Д. Н. Современная микроэкономика анализ и применение / Пер. с англ. М.: Финансы и статистика, 1992.
 31. Чемберлин Э. Теория монополистической конкуренции. М.: Экономика, 1996.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. [http// www.customs. gov.ua](http://www.customs.gov.ua)
2. [http// www.hr-portal.ru](http://www.hr-portal.ru)
3. [http// www.liga.net](http://www.liga.net)
4. [http// www.nau.kiev.ua](http://www.nau.kiev.ua)
5. [http// www.rada. gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
6. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет Кабінет Міністрів України - www.kmu.gov.ua Верховна Рада України - www.rada.gov.ua Національний банк України - www.bank.gov.ua Державний комітет статистики – www.ukr.stat.gov.ua